

L' ART DEL PAGÈS

SECCIÓ DOCTRINAL, AGRONÓMICA Y BIBLIOGRÀFICA.

BIBLIOGRAFIA

L' immunité par les leucomaines

Ab aqueix titol extranjer, D. Eusebi Güell y Bacigalupe, ha tingut la galanteria d' enviarnos la obra que publicá l' any passat.

Encara que nostres coneixements, ni la indole d' aqueix setmanari no 'ns permetin ocupárnose 'n ab la estensió que 's mereix tan conciensut treball, no per aixó hem de renunciar, ni molt menos privarnos d' indicar, que dita obra está consagrada á demostrar experimentalment que tot ser vivent, animal ó vegetal, ha de trobar un principi contrari á la seva vida en las *leucomaines* ó alcaloides produhits per las propias funcions vitals; lo qual s' apoya en una munió de fets molt curiosos y dignes d' estudi.

No es estrany, donchs, que haja causat gran efecte, á propis y extrany, una obra d' índole tan especial y de la que, no sols la ciencia médica pot treure 'n profit di-

recte pera la humanitat, si que també la agricultura en tots sos rams, especialment en las malalties del bestiar y de las plantas; aixís com igualment determinadas industrias rurals. Los estudis fets per Mr. Pasteur respecte als cuchs de seda, al bestiar de llana, porquí, boví, etc., acaban de demostrar la importancia de la mencionada obra, en quant los principis curatius de ditas y altres malalties, descansan en las teorías exposadas ab sa criteri per l' autor de *L'immunité par les leucomaïnes*.

Després d'agrahir la deferencia del Sr. Güell, envers nostre humil periódich, lo felicitem per l' éxit obtingut ab sa publicació, sentint ab ell, que haja tingut de ferla en llengua francesa, á fi de que se li dongués la importancia requerida.—T.

SECCIÓ D' AGRICULTURA PRACTICA.

Com debém adobar.

Los *rendiments produits* per un mateix cultiu, en camps distints y per diferents cultivadors, presentan diferencias molt notables, que aumentan encara mes, d' una localitat á altre. Aquestas diferencias son produhidas per varias causas, entre las quals una de las mes importants es la quantitat y calitat dels adobs empleats.

Pera conseguir lo máxim de *producte en diner*, los cultivadors ó pagesos deurian fer probas y estudis en sas terras ab adobs de composició fixa é invariable y coneguda, puig sense aquestas condicions las probas de res aprofitarian.

Suposém que se tracta d' un cultiu donat y que l'

adob que ha donat millors resultats siga, per exemple, lo Guano. Prengues 5 ó 6 trossos de terra perfectament iguals y adobes cada un en quantitat de guano diferent.

Suposém que 'ls resultats obtinguts sigan:

	Guano empleat.	Valor del guano.	Valor del producte.
Bancal n.º 1.	30 Kgrs.	12 ptas.	100 ptas.
» » 2.	40 » .	16 » .	115 »
» » 3.	50 » .	20 » .	127 $\frac{1}{2}$ »
» » 4.	60 » .	24 » .	135 »
» » 5.	70 » .	28 » .	138 »
» » 6.	80 » .	32 » .	122 $\frac{1}{2}$ »

Lo máxim de cullita pera las terras en que s' ha fet la proba, correspon á 60 kgs. de guano y 135 pts. de grá ó producte. Es aquesta quantitat porque encara que aumentém la quantitat de guano l' augment de producte no equival al eccés de gasto d' adobs. Si empleém 70 kgs. gastarém 4 pts. mes que empleant 60, y lo producte sols se aumenta de 3 pessetas, lo que no surt á compte l' augment.

Si cada adob del que creyém pot donar bons resultats per la planta que cultivém, se proba cada un com hem dit en diferents bancals y en diferenta quantitat d' adobs, lograrém grans economias y grans productos. Lo bancal que dongui mes valor en producte nos dirá quin adob debém emplear y en quina quantitat deu emplearse pera obtenir millors resultats.

Com que hi ha adobs que esquilman la terra convindrà fer aquestas probas per espay de varios anys y axis sabrém de cert lo que sols convé al terreno.

UN PAGÉS.

Máquina desfibradora de pita.

Lo divendres últim, com diguerem en lo número anterior, se verificá la proba de la máquina, inventada per l' asturiá Sr. Prieto, pera desfibrar lo fil de la adzabara (*agave americana*).

En lo taller de maquinaria establert en la Ronda de Sant Antoni, n.º 52, y en presencia de distintas personas, entre las que s' hi notavan alguns catedrátichs de nostra Universitat y diferents socis del Institut agrícola catalá, lo Sr. Prieto feu funcionar la máquina, donantli pencas d' adzabara, escullidas del ull de la planta, pera que fos mes fácil la desfibració, ja que tot l' aparell está arreglat de manera que puga obrar bé fins un gruix d' un centímetre aproximadament. Lo treball executat fou perfecte, per cuant, sense preparació de cap mena, se colocaben las pencas d' adzabara en una especie de platabanda y sortiren per l' altre cap del aparell transformadas en fil de pita, perfectament net y en disposició d' aprofitarse, despres de sech, pera 'ls diferents usos á que se destina.

Altre proba se feu ab la escorsa del plátano de fruyt, obtenintse també la fibra, si bé mes groixuda y menos blanca que la de pita, perfectament neta.

Per últim y per mera curiositat, se probá de desfibrar la ginesta, lo qual no doná resultats satisfactoris, sens dubte porque la máquina no está preparada al objecte.

Lo Sr. Prieto té privilegi especial pera sas máquinas desfibradoras de la adzabara, de las quals lo ministeri de Foment de Méxich n' hi te duas d' establertas en la escola d' agricultura d' aquella capital, ahont funcionan. La que 's probá lo divendres va també destinada á Méxich, de modo, que segons poguerem colegir, lo Sr. Prieto actualment fabrica máquinas solsament pera dit punt, adecuantlas á las necessitats d' aquell pays.

La citada máquina, instalada ab son corresponent generador de vapor, costaria uns dos mil duros y necessita dos cavalls de forza pera funcionar ab regularitat: no dubtant que fora útil en nostre pays, si algun industrial se proposés explotarla degudament y la máquina pogués desfibrar pencas d' adzabara groixudas.

Avuy que la filoxera té invadidas nostras vinyas, es un problema que deuria estudiarse y resoldre's agricolament, ja que la adzabara pot cultivarse en molts dels terrenos de nostre pays, en los que avuy sols hi poden haver ceps. — T.

Máquina desfibradora de ramí.

Efectivament, com indicavam en lo número anterior, lo disapte passat se probá la máquina pera desfibrar la ramí. A dit objecte, en los baixos de la Universitat, escola d' enginyers industrials, se verificá la proba pública ab una bona cantitat de brins de la *ortiga filera*. Durant molta estona funcioná sense interrupció de cap mena, trayent lo fil bastant net; mes, al comensar, en que la planta textil estava en millors condicions: y després no tant, perque molta d' ella era del primer brot, no ben madura en part y altre verda y passada per ser del any anterior y haver estat conservada en malas condicions.

La máquina es senzilla y está al alcans del pagés y sobre tot reuneix la circumstancia de poder ser moguda á bras ó ab forsa animal, per mes que 'l dissapte funcionava ab un aparell de gas pera la major regularitat.

Ab la forsa d' un cavall pot despellar uns 500 kilógrams diaris de brins sechs y son preu es de 1,800 franchs. Colocada sobre una especie de carro pera ser portada d' un punt á altre costa uns 2,000 franchs. A dit aparell, sistema Kaulek, s' hi pot adjuntar una pentinadora, sistema Cavallé, que neteja 600 kilógrams diaris de fibra en brut, sense necesitat de desgomar, segons se 'ns indicá.

En resúm, la máquina—Kaulek, es aplicable á las pagesías pera verificar la primera operació, ó siga la que 'n podriam dir *bregar* si 's tractés de cánem, lo qual fa que disminuim un 80 per 100 de pés dels brins, facilitant lo transport de la primera materia, reduhida al 20 per 100 de son pés natural y pugam aprofitar pera cremar ó pera adobar lo terreno plantat de ramí, la calamuixa que quéda al peu de la bregadora.—T.

SECCIO DE VARIETATS.

Los dias enmatllevats.

Contan que trovantse un pagés de Cerdanya als ultims dias de Mars de cert any y veyent que en compte de ser un mes tempestuós y desigual y per lo mateix molt perjudicial pera 'l bestiar, sobre

tot per los acabats de neixer, fou un mes tranquil y bó y que no se li va esgarrar cap cria, va despedir-lo molt content, però no de gayre bona manera y com burlantse 'n, dihentli:

«Mars, Marsell,

No m'has mort vaca, ni badell,

Truja ni porcell,

Cabra ni cabrit,

¡Malhaja qui t'ha parit!»

Aixó succehia 'l dia 30 y com al mes de Mars no n'hi quedava sino un va demanar al Abril que li deixés sos dos primers pera ferlos dolents á son gust.

«Abril gentil, — li digué—

déixame 'n un, déixame 'n dos,

y un que jo 'n tinch, farán tres,

y faré perxabátre al pagés.»

Lo benigne Abril consentí en despendre 's de sos dos primers dias, ab los quals lo mes de Mars y ab son 31, va fer de las sevas.

No es d'estranyar, donchs, que al arribar l' Abril, los pagesos temin la repeticio dels *dias enmatllecats*.

Aixís ha succehit aquest any.

SECCIÓ DE NOTICIAS AGRÍCOLAS.

Aixams d' abellas.—Durant aqueix mes se deixan en repós los buchs ó ruscós d' abellas, perque podria ocasionarse la pérdua del aixam. Si las abellas no surten robustas, se pot continuar deixantlos hi l' aixarop de vi, mel y sucre.

En vaga forcosa.—Los pagesos de Vilanova y Geltrú están forsosament en vaga per la pertinent pluja, que no permet acabar las feynas propias de la temporada.

D' altres punts de Catalunya sabem que també succeheix lo mateix.

Falta de pasturas.—Diuhén d' Alcañiz (Baix Aragó) que á consecuencia de la falta de pasturas s' han mort uns 2,000 caps de bestiar de llana.

Ferratje tendre.—En aquesta temporada es precis acostumar lo

bestiar de poch en poch al aliment d'herba tendra, donchs que un cambi repenti de ferratje sech á ferratje tendre podria danyarlo. Lo bestiar del mes d'Abril sol ser molt robust.

Lley sobre la ramí.—La Comissió del Senat sobre 'l projecte de lley relatiu al conreu de la rami se proposa que las terras dedicadas á dit cultiu, no sigan durant deu anys, gravadas ab nous impostos ni aumentats los existents, y que los establiments fabrils dedicats á la manipulació de dita planta quedin igualment exents, durant cinch anys, de tributs ordinaris y extraordinaris.

Verduras mildiuadas.—Diu lo *Diario de Villanueva y Geltrú*: «Lo mildiu, no tan solsament posa en perill las cullitas dels vicultors, sino que, segons tinguerem ocasió de veure dias passats, comensa á constituhir una amenassa pera 'ls hortelans, ja que 's desentrotlla dita plaga en las verduras.»

Vilaseca.—Se ha constituhit una associació de aficionats á la cassa pera fer cumplir las lleys de la mateixa durant la época de la veda.

MERCATS FIRAS Y CULLITAS.

Gerona.—Blat á 17'50 pessetas la carga.—Mestall á 13'75.—Blat de moro á 13'25.—Monjetas á 17'75.—Fabas á 13'75.—Fajol á 13'25.—Cibada á 10'50.—Vessas á 16'25.—Ordi á 12.—Mill á 15.—Ségol á 16.—Patatas á 8.

Granollers.—Blat xeixa, de 16 á 16'50 pessetas la cuartera.—Mestall, de 12'50 á 12'75.—Ordi, de 7 á 8.—Monjetas paretanas, de 14'50 á 15'50.—Manresanas, de 15 á 15'50.—Catalanas, de 13'50 á 14.—Dragonas, de 14'25 á 14'50.—Ganxets, de 19 á 20'50.—Blat-demoro, de 9 á 9'75.—Fabons, de 11 á 12.—Fabas, de 10'50 á 11'50.—Vessas, de 15 á 15'50.—Patatas del país, de 3'50 á 4 pessetas lo quintá.—De montanya, de 4 á 4'50.—Porchs grassos, de 1'45 á 1'55 pessetas la carnicera.—Bestiar de llana, de 2'5 á 2'30.—Vi regular, de 17'50 á 19 pessetas la carga.—Ous, de 0'80 á 0'90 pessetas la dotzena.

Mollet.—Lo temps segueix per aquí revolt, las vinyas ni pensament de treure brots, mollas terras están encara pera conrehuar, y molts arrendaments per pagar á causa del enrrederiment en que los pajessos se troban.

Lo vi té una mica de sortida si bé á preus baixos; las llegums altres temps tan solicitadas y que tant de renom havian alcansat nò tenen avuy cap sortida, haventnhi molts de enmagatzemadas.

Olot.—Blat, de 15 á 16'50 pessetas la quartera de 80 litres.—Mestall, de 13 á 14 —Blatdemoro, de 8'50 á 9'50.—Fasols, de 20 á 21.—Fabas de 11 á 12.—Fajol de 9 á 10.—Cibada de 7 á 8.—Vessas, de 13 á 14.—Ordi, de 7 á 8.—Mill, de 6 á 7.—Séjol, de 11 á 12.—Panís de 8 á 9'75.

Puigcerdá.— Blat á 24 pessetas la carga —Séjol á 19.—Ordi á 18,—Patatas á 9.—Moltó á 1'75 pessetas la carnicera.—Badella á 1'25.—Bou á 1.—Porch fresch á 2'50.—Sech á 2.—Llonganissa seca á 4.

Valls.—Cap any haviam vist lo *mercado de la palma* tan desert; donchs que á dir veritat, ni mercat vá semblà.

Vandellós —De resultas de las últimas nevadas las flors dels admetllers han quedat socarradas ó per millor dir, mortas per complert, perdentse la cullita de tal fruit; no obstant los habitants de dita població pensan vindrá á recompensarlos hi la tal mermà, la bona recolecció de olivas y garrofas que esperan fêr segons se presentan avuy los olivers y garrofers.

Vich.—Hem tornat á tenir, després d'uns dias primaverals, un poquet de borrasca que en part destorbà lo mercat dels Rams. De gent, no obstant, n'hi havia bastanta, de paradas á plassa molts de vária mercaderia, pero sembla que hi havia mes ganas de vendre que de comprar. La temperatura s'ha refrescat un poch.